

DOMOVINA

Oglasni:

za 1 mm x 60 inseratnega stolpca vsaki 80 vinarjev, vrtniški 1-20 K, poslano, posmrtnice in reklame 2 K. Vočkratne objave popusti.

Izhaja ob ponedeljkih, središčah in petkih.

Upravištvo „Domovine“ v Ljubljani, Sodna ulica 6. Uredništvo „Domovine“, Miklošičeva c. 16, Tel. 72.

Naročnina:

za celo „Domovino“ (trikrat na teden) mesečno 3 K, četrletno 9 K, polletno 18 K, celoletno 36 K. Potkovna številka mesečno 1 K, četrletno 3 K, polletno 6 K, celoletno 12 K.

Regent Aleksander napravi konec?

Parlament zopet nesklepčen. — Neutralski ne dajo več kvorumu. — Demokrati pozivljajo predsednika zbornice, da poroča kroni o nedelavnosti in nesklepčnosti parlamenta. — Predsednik Pavlovič prosi za avdijenco. — Narod pričakuje od regenta rešitve.

Beograd, 29. marca. (Izvir. por. „Domovine“.) V političnih krogih vlada prepričanje, da bo sedaj regent Aleksander aktivno posegel v vladno krizo ter napravil konec neurejenim razmeram v državi.

LDU. Beograd, 27. marca. „Politika“ javlja, da je predsednik začasnega narodnega predstavništva, dr. Pavlovič, prošil sinoči za avdijenco pri Njega Visokosti prestolonasledniku, da ga pouči o položaju.

Beograd, 28. marca. (Izvir. por. „Domovine“.) Tudi včerajšnja seja narodnega predstavništva je bila nesklepčna. Ne da bi prešla zbornica na dnevni red, je finančni minister Janković odgovorjal na vprašanja posl. Miletića glede izvoznih carin. Nato je predsednik zbornice prečital izjavo, v kateri izraža narodno predstavništvo svoje prepričanje, da bo tudi sedanja vlada glede jadranskega vprašanja vztrajala na enako energičnem stališču kakor prejšnja demokratska vlada.

Praden se je zaključila seja, je podal v imenu Demokratske Zajednice poslanec Pečić izjavo, v kateri ugotavlja, da njegova stranka ne pristane na odgovoritev parlamenta preko praznikov. Seja parlamenta se odlagajo zato, ker narodno predstavništvo ni delazmožne in ker vlada nima zupanja od parlamenta. Vlada je sicer prevzela od krona nalogo, da dela s parlamentom, a ves čas svojega obstoja ni mogla delati s parlamen-

tom in je vladala brez njega. Govornik pozivlja predsednika parlamenta Dražo Pavlovića, da obvesti regenta o položaju. Radi nesklepčnosti se seja odgodi na nedoločen čas.

Brezvestna strankarska zloraba.

Beograd, 29. marca. (Izvir. por. „Domovine“.) Tukajšnji listi ostro napadajo vlado in vladne stranke vsled njihovega nastopa v predzadnji seji narodnega predstavništva. Ne da bi vlada poprej obvestila posamezne klube, da se hoče ta dan spravitvi jadransko vprašanje na razgovor, so vladne stranke vložile na predsednika vlade vprašanje zaradi zunanje-političnega položaja, na katero je takoj odgovorjal namestnik ministra za zunanje zadeve, dr. Spalajković. Ves ta nastop je bil od vladnih strank pripravljen, organiziran ter je imel namen, izvabiti opozicijo v zbornico, da bi vlada zamogla doseči kvorum in kroni javiti, da je bila zadnja seja pred prazniki sklepčna. Vlada in njene stranke so torej zlorabile najvažnejše narodno vprašanje v svoje umazane strankarske namene ter dokazale svoje omalovaževanje. Listi se zlasti zgražajo nad dejstvom, da je bil v diplomatski loži za časa te vpričoritve navzoč tudi italijanski poslanik, ki je baje došel na posebno povabilo dr. Spalajkovića. Postopanje vlade in vladnih strank se obsoja kot zločinska brezvestnost, kakršne so sposobni zakriviti le ljudje takega kova kot so zbrani v sedanjih vladnih strankah.

Boj med orožniki in tihotapci.

Tihotapci streljajo na orožnike in jim mečejo v oči cementni prah. — Orožniki odgovarjajo z ognjem. — Sin premožnega posestnika ustreljen. — Kam vede klerikalna vzgoja in članstvo po cerkvenih bratovščinah!

Škofja Loka, 29. marca. (Izvir. por. „Domovine“.) V sredo ponoči je prišlo do boja med orožniško patruljo, ki je bila na pažnji na tihotapce v hribih med selško in poljansko dolino. Patrulja iz Zaliloga je ustavila večje število tihotapcev, bilo jih je pet do šest, ki so gnali enega konja in nesli še druge reči. Ravno ko so klicali: „Zdaj naj pridejo orožniki, jim že pokažemo“, stopi prednje orožnik in jih ustavi z besedami: „Stoj, kdo ste in kam?“. Tedaj brez vsake besede prično ti streljati na orožnike in jim metati cementni prah v obraz z namenom, jih oslepiti in potem najbrže ubiti. Orožnika se za nekaj korakov umakneta in pričneta takoj streljati in s prvimi strelji zadeneta enega izmed njih, da pade na tla, drugi pobegnejo, pustivši konja na mestu. Tihotapec, ki je bil zadet v srce in je obležal mrtev, je približno 30 let star fant Juri Tavčar iz

Gornje Zetine, občina Javorje, sin premožnega posestnika, ki bi se mu ne bilo treba pečati s tem rokodelstvom in vzeti tako žalosten konec. Po hribih v obližju demarkacijske črte se je pričelo pravo rokovnjaško življenje. Ljudje v teh krajih so sicer z malimi izjemami vsi v klerikalnem taboru, ki žive po zadržu klerikalnih voditeljev globoko verno in vzgledno krščansko. Pa kakor je videti, je to ljudstvo veliko veliko slabše od onega, ki ga devajo ravno ti hinavski ljudje v nič. Veliko bolj pohlepno je po denarju, po lakomni življenju in po brezdelju. Vpisani so sicer v razne cerkvene bratovščine in družbe, a vse to ni drugega, kot nekaj zunanega, hinavskega, brez vsakega notranjega srčnega čuta in prave ljubezni. Priča razni tihotapci, ki hočejo biti zgled drugim v verskem življenju, a so najvnetejši kontrabantarji, sleparji in oderuhi.

Dr. Brejc uvaja samovoljnost in brezpravnost.

Ljubljana, 29. marca. (Izvir. por. „Domovine“.) Deželna vlada v Ljubljani je odredila, da se najostreje kaznujejo oni ki prodajajo živila in druge vsakdanje potrebščine le svojim strankarskim pristašem. Kdor pozna razmere, bi mislil, da je ta sklep naperjen proti Gospodarski zvezi, ki prodaja živila in drugo robo samo klerikalcem, ali pa, da je naperjen proti Vojni zvezi, ki preskrbuje svoje strankarje s potrebnimi živili. A temu ni tako. Kakor ne poročajo, hoče namreč

deželna vlada naprednim zadrugam in naprednim organizacijam konfiscirati živila in druge potrebščine, ki so nabavljene za njih člane.

Napredne zadruge in druge neklerikalne organizacije so že v avgustu pretečenega leta z velikimi težkocami in stroški nakupile na Poljskem petrolej. Vsled prometnih težkoč in drugih ovir pa je ta petrolej dospel šele pred kratkem na Slovensko in se je začel razdeljevati. Neštete zadruge, druge gospodarske organizacije in trgovci so

prijavili svojo potrebo, a niti od daleč se jim ni moglo ustreči, ampak dala se je vsakemu le mala množina petroleja, tako da bo le najnujnejša potreba krita. Vsi oni, ki so dobili petrolej, so se morali obvezati, da ga bodo prodajali po predpisanih cenah in da ne obdržijo zase ničesar.

Ker je bil ta petrolej kupljen že pretečeno leto, ko so bile vse cene razmeroma jako nizke, se petrolej prodaja po jako nizkih cenah za sedanje prilike. Vlada sama ni z mezincem zgenila, da bi nabavila kaj blaga, ki ga rabi naš kmet, delavec in uradnik; zdi pa se, da išče pretveze, pod katero bi mogla priti do petroleja, da bi ga razdelila med svoje pristaše.

Če bo vlada konfiscirala petrolej, bi se izvršilo to brez vsake zakonite podlage. Vlada ima pravico konfiscirati, ako se s petrolejem veriži; v tem slučaju pa se prodaja daleč pod dnevno ceno; smelo bi se blago konfiscirati, ako bi se nagomililo; v tem slučaju pa se takoj razdeluje. V našem slučaju bi bila konfiskacija navadna tatvina. Ali se hoče klerikalna vlada res posluževati tatvine? Sedaj, ko so tako razburjeni časi, ko se drži državna avtoriteta tako težko na površju, baš v tem trenutku hoče klerikalna vlada uvesti brezpravnost in sirovo silo. Ako bi vlada odzvela nabavljeno blago, bi bila to sirova sila, taka sila, kakor so jo uporabljali caristični sistemi v brezpravnih časih.

Radovedni smo, ali se je dr. Brejc tako daleč spozabil, da bi si upal gaziti čut, da vlada pri nas zakon in ne samovolja in brezpravnost. Ako bi se načelo samovoljne konfiskacije uvedlo, kdo naj potem še na svojo nevarnost skuša uvesti tako blago, ki ga naš narod neobhodno rabi. Vlada bi lahko potem vsakomur vse pobrala.

Sijajan zbor jug. dem. stranke v Ptuj.

Ptuj, 29. marca. (Izvir. por. „Domovine“.) Včeraj se je vršilo v tukajšnjem nekdanjem „Deutsches Haus“, sedaj „Društveni dom“, krasno uspelo manifestacijsko zborovanje Jugoslovanske demokratske stranke. Navzočnih je bilo okoli tisoč zborovalcev, večinoma kmetov iz bližnje in daljne okolice ter okoli 80 socialstov, ki so izvajanja govornikov mirno poslušali. Shodu je predsedoval dr. Tone Gosak.

Glavno poročilo je podal bivši minister doktor Kramer, ki je razpravljal o glavnih načelih demokratske narodne in državne politike ter o delu, ki ga je izvršila bivša demokratsko-socialistična vlada. Govornikova izvajanja so bila ponovno prekinjena z viharnim odobravanjem.

Narodni poslanik Josip Bojinović iz Šabca, predstavitelj srbskih kmetov, je v živahnem, mestoma burno pozdravljenem govoru poudarjal jedinstvo Srbov, Hrvatov in Slovencev in ostro napadal politiko sedanje klerikalno-radikalne vlade. Naravnost viharno navdušenje pa je izzval, ko je naglašal, da mu ni žal za oba sinova, ki sta v boju za osvoboditev troimenega naroda in ker zamore sedaj kot srbski kmet govoriti osvobojenim in svobodnim slovenskim bratom-kmetom.

Narodni poslanik Mladen Popović iz Skoplja je sporočil pozdrave Makedoncev ter izražal svoje veselje, da ste Makedonija in Slovenija sestri v veliki novi jugoslovanski rodbini.

Načelnik JDS. za Slovenijo, dr. Kukovec, je v obširnih, simpatično pozdravljenih izvajanjih temeljeval upravičenost boja proti sedanjemu reakcionarnemu režimu ter pozivljala na vzajemno delo vsega naprednega življa v tem boju.

Narodni poslanik profesor Voglar je orisal nenaravno zvezo slovenskih klerikalcev s srbskimi radikalci in Hrvatsko zajednico.

Za dobro upravo.

Iz Beograda prihajajo čudna poročila: vlada premešča, odpušča in namešča uradnike kar križem, kakor bi bil g. Stojan Protić se vedno ministrijski predsednik v majhni Srbiji in ne ministrijski predsednik velike jugoslovanske države.

S to zadevo se moramo malo pečati, ker ona nikakor ni tako malenkostna, kakor se ti morda na prvi pogled zdi in vsak molk v tem slučaju bi bil greh.

Uradništvo v bivši Srbiji ni posebno dobro in se posebno našemu niti primerjati ne da. Vzrok tiči v tem, da ono nikdar ni bilo stalno, temveč vedno odvisno od vsakokratne vlade, ki so se pa med sabo prav pogostoma menjavale. V tem, da so se vlade menjavale, še ni taka nesreča, ker to se dogaja povsod, ampak nesreča je bila v tem, da se je z vlado menjalo vedno tudi uradništvo, posebno politično, ker je vsaka vlada hotela imeti v političnih uradnikih v prvi vrsti svoje zveste strankarske pristaše, ki so svoje položaje v državni službi zlorabljali v strankarske svrhe.

Te razmere so bile nezdrave, ker uradniki na ta način niso služili državi, ki jih je plačevala in ljudstvu brez razlike strank, temveč so služili samo pristašem one stranke, ki je bila slučajno na vladi, kakor bi drugi državljani ne plačevali davkov in ne nosili drugih javnih bremen.

Tak okrožni načelnik, ali okrajni glavar, ki je od danes do jutri, dokler je pač njegova stranka na vladi, ne more izvrševati svoje naloge kakor bi jo moral, iz enostavnega vzroka, ker uradovanja ni navajen in ker mu je edina skrb delati strankarsko propagando, da bi njegova stranka ostala čim dalje na vladi in s tem tudi on na svojem mestu. V prvi vrsti so pa taki uradniki skrbeli za sebe, da pridejo do čim več denarja, ki ga bodo rabili potem, ko njihova vlada odstopi in bodo tudi oni — brez službe.

V takih razmerah državna uprava ni mogla biti in tudi ni bila dobra. Upali smo, da v Jugoslaviji to preneha, in demokratska vlada je res prenehala s to zgrešeno prakso in pričakovati je bilo, da se na ta način utrdi in uredi tudi državna uprava v nekdanjih mejah male Srbije.

Pa prišel je Protić, ki se ni v Jugoslaviji čisto nič spremenil in misli, da je Jugoslavija še vedno majhna Srbija in on vpeljuje v Jugoslaviji metode, v katerih je tako izurjen iz prejšnjih časov, podpirajo ga pa pri tem hrvatski narodno-klubski, ki ga pridno posnemajo na Hrvatskem in preganjajo uradništvo na vse mogoče načine.

Pri nas je državna uprava še dobra, ker se držimo še vedno starih principov, da ima uradnik služiti samo državi in ljudstvu in da ga spremembe na vladi nimajo čisto nič brigati, ker dobiva plačo iz davkov, ki jih plačujejo vsi državljani brez razlike na strankarsko prepričanje. Ampak naši klerikalci podpirajo v Beogradu vlado, ki uvaja v velikem delu države z zgrešeno uradniško politiko upravno anarhijo in s tem ovirajo državo v njenem napredku in razvoju. Naj se naši klerikalci nikar ne izgovarjajo, češ, državna uprava na Slovenskem je v redu, na razmere v drugih delih države (Hrvatska, Vojvodina, Srbija, Bosna) pa mi nimamo nobenega vpliva! To ni nobeden izgovor, še slabši bi pa bil izgovor, češ, da nas razmere v drugih delih države nič ne brigajo! Naši klerikalci imajo v centralni vladi kar tri svoje člane in njihova dolžnost je skrbeti za to, da je v vsej državi uprava dobra, ker nedostatki uprave v enem delu države vplivajo na vso državo, torej tudi na našo deželo in škodo nosi vsa država, torej tudi mi!

In ta škoda ni majhna! Veliki izdatki za državno upravo so opravičljivi samo, ako je uprava dobra, ako ima od nje koristi država in ljudstvo. Kakor hitro se pa začne denar davkoplačevalcev razmetavati v strankarske namene, kakor to dela Protić-Korošičeva vlada pri uradništvu, potem je to zločin na državi in ljudstvu in vsak davkoplačevalec, ki ni pristaš te vlade, lahko upravičeno reče, da ne bo plačeval davkov zato, da se z njimi krepí gotova stranka, ker zato so strankarski davki, ki naj jih plačujejo oni, ki imajo dosti denarja in hočejo podpirati svojo stranko.

Protić se bo moral malo modernizirati. Da bi se pri nas udomačile njegove navade, na to niti misliti ni, odpraviti se pa morajo te navade povsod, v vsakem posameznem delu naše države, ker ljudstvo zahteva in potrebuje dobro upravo, dobre uradnike, ker edino tako bo napredovala država in s tem rastla splošna blaginja.

Naši klerikalci se vedno širokoustijo, da jim je blaginja ljudstva največja skrb. Naj potem vplivajo na vlado, v kateri sedijo trije njihovi zastopniki, da odpravi iz državne uprave v nekaterih delih države anarhijo, ki jo je uvedel ministrijski predsednik Protić in njegov minister notranjih zadev!

Boli jih, pa so zacvilili!

Zacvilili so v „Domoljubu“ od 17. marca t. l. pod naslovom „Odgovornost županov za vojna posojila“. Fran Kristan, občinski revizor, je spustil v „Domoljub“ velepravniško študijo, v kateri trdi, da župan ni odgovoren, če je tudi sam brez dovoljenja občinskega odbora podpisal vojno posojilo. Neodgovorni so pač članki takih revizorjev v „Domoljubu“, o odgovornosti pa so poklicani soditi drugi. Kristan se hoče klerikalnim županom samo prikupiti in jih pótolažiti, ker se jim hlače tresejo. Končno besedo bodo izrekla v posameznih slučajih sodišča, ki bodo najbrž drugačnega mnenja. Kristan trdi, da mu ni znana niti vejica kakega paragrafa, ki bi delala župana odgovornega, ako občini zapravlja premoženje. Pri tem se izogiblje priznati, da je zelo različen delokrog župana in delokrog občinskega odbora. Delokrog je jasno začrtan in določa, da župan brez dovoljenja občinskega odbora ne sme obremeniti občine, marveč mora imeti za vsako obremenitev dovoljenje občinskega odbora. Lepo bi bilo, ako bi se to v praksi izvrševalo; potem bi lahko župan delal, kar bi se mu zljubilo. Če trdi „Domoljub“, da župan, ki je brez dovoljenja občinskega odbora razpolagal za občinskim denarjem za vojno posojilo, ni zlorabil uradne oblasti, smo mi drugega mnenja, in prepuščamo razsojo poklicanim oblastem.

Veliko je slučajev, ko so pri nas dajali župani v imenu občine vojna posojila na svojo roko. Sedaj gre tem ljudem za nohte, in „Domoljub“ čuti dolžnost svoje pristaše tolažiti in javnost že vnaprej pripravljati v zmislu, ki mu za take ljudi najbolj prija. Slučaji se bodo obravnavali kmalu pred sodišči; počakajmo izreka sodnika, ki bo po našem mnenju razumel korist občine in županovo poštenost drugače kakor „Domoljubov“ strokovnjak. „Domoljubov“ učenjake hodi okrog vprašanja, ali je župan s samolastnim podpisom vojnega posojila zakrivil občini kako škodo ali ne, kakor mačka okrog vrole kaše. On pozna v svojem duho-

vitem članku samo „nemarno“ poslovanje župana, ki je samolastno podpisal vojno posojilo; pa tudi tega noče priznati, ampak se zviša z višjo silo. Jasno pa je, da so dani slučaj, ko se more govoriti ne samo o „nemarnem“, ampak naravnost o zlobnem ravnanju takega župana. Ali se je vrigel „Domoljub“ samo zato na branik takih malopridnih županov, ker pripadajo klerikalni stranki?

Klerikalni župan občine Trata je na primer takole podpisal vojno posojilo: „Rešujé tamuradno okrožnico se poroča, da bi bila seja tukajšnjega občinskega odbora glede sklepa o udeležbi 4. vojne posojila nesklepčna. Zaradi tega je kar enostavno podpisani po nasvetu dveh občinskih odbornikov sklenil, da se občina Trata udeleži podpisa vojnega posojila.“ Nasvet, na katerega se sklicuje ta vzorni župan, je prihajal od župnika in enega njegovega kimovca (to sta bila namreč tista dva odbornika). Vsota, ki jo je župan na ta način zapravil občini, je večja kot pri kateremkoli drugem vojnem posojilu iste občine. Če bi bil sklepal o vojnem posojilu občinski odbor, gotovo ne bi bil zavrgel tolike vsote. In tukaj naj ne bi bil župan za to niti odgovoren?

Kjer je občinski odbor pravilno sklenil podpisati vojno posojilo, tam se bo občina svojim odbornikom pač morala lepo zahvaliti za to „prijaznost“, pomagati si pa ne bo mogla, ako vse izgubi.

Stališče, na katero se je postavil „Domoljub“, je res zelo komodno za klerikalne grešnike. „Slavni“ občinski revizor pravi kratkomalo, da je dolžna prevzeti vojna posojila javnost, torej država kot postavni dedič pravic in dolžnosti stare države. To je krasno. Srbi naj sedaj plačujejo še vojna posojila, kakor da ne bi že dovolj trpeli. Vsakemu habsburškemu agentu, ki je delal za avstrijska vojna posojila, naj da Jugoslavija sedaj še zlato uro za nagrado.

„Slavnemu“ revizorju svetujemo, naj vpraša za mnenje v tej zadevi občane občine Smitel-Stopiče pri Novem mestu. Ti so svojega klerikalnega župana in bivšega deželnega poslanca Zurca strašno pretepli in so ga hoteli vreči v Krko. Prizanesli so mu šele, ko se je zavezal, da trpi vsa vojna posojila občine on sam.

Dopisi.

Častiti duhovščini z Ježice naslov, oziroma nadpis zadnja domača klerikalna polomijada in njen odmev v „Domovini“ nista kaj všeč. Mi gremo preko tega; kdor nastopa v političnem življenju, naj vsikdar pričakuje kritike, pa najsibo navaden človek ali posvečen duhovnik. Neki „gospodje“ in gospodične s škapulirji se silno jeze, trseč po fari vest, da je bil č.g. župnik kot tak napaden v „Domovini“. Tem farovski backom, ki so po politični zrelosti daleč za najbolj preprostim samostojnim kmetom, povem, da župniku kot duhovnu nismo in ne bomo oporekali dušnega pastirovanja, župniku kot politiku bomo pa vedno stopili na prste. Pravi kmetje pa farovskega biča, ki ga spletajo „kmečki zvezarji“, danes ne bodo več trpeli. Popolnoma prav je in v našo največjo korist, da se onega pasjega strahu pred duhovni, ki je narodom prizadejal že toliko gorja, vendar enkrat otresemo, in povejmo moško tudi župniku v obraz, kar mu gre. Njemu se danes že lahko dozdeva, da mi nismo pohlevni socialisti iz Koroške Bele.

Probujanje na deželi. Naše kmetjsko ljudstvo, ki je še nedavno vse verjelo kaplančkom in fajmoštrm ter se jim slepo pokoravalo, je pričelo sedaj tudi samo misliti in preudarjati njihove „lepe“ nauke ter resničnosti njihovih besed. Splošno prihaja do spoznanja, da duhovščina ljudstvo samo izkorišča v svoje strankarske politične namene. Zlasti se opaža, da se posebno oni naši kmetjski gospodarji in fantje otresajo farovskega vpliva, ki so po svetu, osobito sedaj v vojni, že kaj izkusili in mnogokaj videli.

Dev. Mar. v Polju. Poseben način vzgajanja hoče uvesti pri nas kaplan Jaka Siraj. Krščanski nauk utepa otrokom v glavo s pretepanjem, tako da so otroci že popolnoma preplašeni in se sploh ne upajo več k njegovim uram. Svetujemo mu, naj čimprej opusti ta srednjeveški običaj in raje malo bolj posveti svoje moči delovanju v izobraževalnem društvu „Orel“, da se ne bodo več ponavljali slučaj, kakor se je dogodil pred kratkim nad nekim posestnikom iz Zgornjega Kašlja in Francetom Gradom mlajšim, vulgo Majar, o čemer je „Domovina“ že pisala in s katerim se bo pečalo tudi sodišče.

Kmetijstvo, trgovina in obrt.

g. Zamenjava stotakov. Opozarjamo na razglas finančnega ministrstva, da smejo sprejemati državne blagajne kolkovane stotake samo do 10. aprila. Po 10. aprilu nobena državna blagajna ne bo več sprejemala kolkovanih stotakov in ti izgubijo vsako vrednost. Pri tisočakah se je marsikdo, ki se ni tozadevnega razgласa držal, opeharil, oziroma je trpel škodo in čas je že, da ljudje postanejo pametni in previdni.

g. Industrija v gorskem okraju na Hrvatskem. Gorski okraj na Hrvatskem (kraji ob železnici Ogulin-Reka) je zelo pripraven za razvoj industrije, posebno, ker ima tudi precej vodnih sil, ki se dajo porabiti za proizvodnjo elektrike za razsvetljavo in pogon. Osnovala se je delniška družba „Zeleni Vir“ s kapitalom dveh milijonov kron za zgradbo električne centrale, ki bi mogla proizvajati električne sile za kakih 1200 konjskih sil. Zanimanje za to družbo med ljudstvom je tako veliko, da so po večini sami domači obrtniki in kmetje zbrali ta znesek in že podpisujejo delnice druge emisije, ki bo kmalu razpisana. Tako utegne dobiti ves ta okraj že prihodnje leto električno razsvetljavo, preostajalo bo pa še precej električne sile tudi za industrijo. V Ravni Gori se je pa ustanovila s kapitalom šestih milijonov kron delniška družba za izdelavo vozov, raznega kuhinjskega lesenega orodja in raznih drugih lesenih izdelkov.

g. Državne prodajalne. V ministrstvu za prehrano in obnovitev se dela na ustanavljanju državnih prodajalnih živil, obleke in drugih potrebščin.

g. Trgovske zveze z Anglijo. V Beogradu se je ustanovila angleška banka, kot uradna zastopnica angleškega ministrstva trgovine v naši krajevini.

Dolga leta je vse svoje moči posvečala skrbi v vojni osirotele srbske dece. V oporoki je zapustila vse svoje premoženje domu, ki ga je ustanovila za vojne otroke.

n. **Star hudodelec aretiran.** V celjskem okrožju so napravili te dni orožniki bogat plen. Posrečilo se jim je namreč izslediti že dolgo časa zasledovanega in cele vrste tatvin osumljenega hudodelca Ivana Poznika. Pri njegovem delu mu je bila zvesta družica njegova prilježnica Katarina Meden, ki so jo istotako zaprli.

n. **Požar v gozdu.** Dne 21. t. m. so se otroci igrali v gozdu barona Twikla pri treh ribnikih v Mariboru. Zažigali so suhljad in vsled nepazljivosti povzročili velik požar, ki je uničil precejšen del gozda.

n. **Tihotapci s tobakom** so zalega, ki daje verižniškemu uradu silno mnogo posla. Kljub temu, da se postopa z njimi jako strogo, se vendar še vedno nočejo lotiti poštenega dela in njih število vedno bolj narašča. Pretekli teden so ustavili v Škofji Loki kar celo družbo teh malopridnežev in jim zaplenili nad 2000 zavitkov tobaka, katerega so skušali vtihotapati čez demarkacijsko črto. Policija je obsodila vse na denarne globe od 100 do 300 K in zapore od 5 do 15 dni.

n. **Skazi streho** so v noči od 23. na 24. t. m. vdrlji roparji v hišo 60letne posestnice Marije Perdanove v Zgornjem Kašlju. Najprej so napadli staro ženo in ji zadali s sekiro dve teži rani na glavi, tako da se je onesvestila, nato pa s silo odprli vse omare in predale in pokradli, kar jim je prišlo pod roke. Vzeli so ji tudi 6000 K denarja v gotovini. Aretirane so bile tri osebe, ki so osumljene roparskega napada. Zločin je bil razkrit šele naslednji dan zjutraj. Sosedom se je namreč čudno zdelo, kako da je pri Perdanovi še vedno zaprto, na strehi pa odprtina. Perdanova ima poleg poškodb na glavi še desno roko v zapetju zlomljeno in odsekan levi mezinec.

n. **Razbojništvo.** V vasi Selišče v dubrovniškem okraju v Dalmaciji je pretekli teden deset oboroženih oseb vdrljo v stanovanje posestnika Pavla Baletina. Njega in njegovega brata so zvezali, ženo in otroke zaprli v kuhinjo, nato pa se spravili na delo. Pokradli so vso zlatnino in denar, skupno za 60.000 K vrednosti. Razbojniki so bili v stalnih stikih z Baletinovo služkinjo, ki jim je dala vsa navodila in podatke. Nezvesto služkinjo so že zaprli, za razbojniki, ki so pobegnili s plonom, pa so izdali tiralico.

n. **Psa zastropili** — nato pa vlomili. Neznani zločinci so dne 15. t. m. ponoči sklenili, da vlomijo v hišo posestnika Rezarja v Ljubečni na Štajerskem. Edina ovira jim je bil posestnikov veliki pes-čuvaj, kateremu so se previdno približali, nato pa ga zastropili. Posestniku so pokradli znatne množice mesa in klobas.

n. **Zapuščina princa Mirka** črnogorskega zarubljena. Princ Mirko črnogorski, ki je 1. 1917. umrl v nekem sanatoriju na Dunaju za jetiko, je imel svoječasno ljubavno razmerje z neko Dunajčanko. Sad razmerja je bilo dete, ki so mu dali po materi ime Natalija. Ker je princ kmalu nato umrl, je bivša princova ljubica zahtevala vzdrževalnino za otoka od kralja Nikole, ki pa je zahtevo odklonil. Dunajsko sodišče je zato odredilo, da se vsa Mirkova zapuščina, ki je spravljena pri nekem špediterju na Dunaju, zarubi in proda na javni dražbi.

n. **Belokranjske pisanice.** V izložbi Umetniške propagande, Sodna ulica, so razstavljene pisanice, ki so jih opisale naše vrle Belokranjice iz Adlešič in okolice. Vzorci na njih so kaj lepi. Opisovanje pirhov je bilo pred davnimi časi v

navadi po vsem Slovenskem, a se je žal skoro povsod opustila, le v Belikrajini jih tupatam še opisujejo. Da se ta prelepa navada nanovo oživi, je šolsko vodstvo v Adlešičih spodbudilo tamošnje žene in dekleta, da so se zopet oprijele tega lepega običaja. Poslalo nam je prelepo zborčko pisanic na naš trg. Ker so sedaj draga jajca, draga barvila, in ker je transport zvezan z velikimi troški, je naša dolžnost, da pokupimo vso pošiljatev. S tem bomo pokazali, da imamo razumevanje za našo narodno umetnost, obenem pa bomo spodbudili naše Belokranjice, da nam prihodnje leto zopet pošljejo tako zbirko. Namesto italijanskih pomaranč, podarimo prijateljem in znancem za Veliko noč belokranjskih pisanic.

Razno.

r. **Odkritje nove podzemne reke.** Na otokih Filipinih so odkrili podzemsko reko, po kateri se more najmanj 4 km daleč veslati s čolnom. Prostor, skozi katerega teče reka, je na več krajih razširjen v krasne podzemne jame z divnimi kapniki.

r. **Božjast** so imeli večkrat tudi duhoviti in zgodovinsko znameniti ljudje, kakor n. pr. apostol Pavel, perzijski kralj Kambiz, Aleksander Veliki, Julij Cezar, Napoleon, avstrijski nadvojvoda Karel, češki kralj Vaclav, papež Pij IX. in ustanovitelj frančiškanskega reda Frančišek Asiški itd.

r. **Kaj je denar proti življenju.** Francoska revolucija jih je spremila mnogo na morišče. Med njimi je bil tudi popolnoma slep, a zelo bogat trgovec. Ko so ga pripeljali, da mu odsekajo glavo, je do zadnjega trenutka kričal na ves glas: „Imam 18 milijonov frankov premoženja. Evo vam jih! Vzemite vse! Poklonite pa mi življenje!“

r. **Take so!** V Tuluzu na Francoskem je skočila v vodo mlada, lepo oblečena gospa. Po daljšem in trudapolnem delu so jo potegnili iz vode in spoznali v njej soprogo visokega uradnika. Truplo so prepeljali takoj na njen dom in našli tam pismo, v katerem javlja svojemu možu, da si vzame življenje zato, ker ji je šivilja popolnoma skazila novo dragoceno obleko. Koncem pisma prosil svojega moža odpuščanja in mu priporoča, naj napravo njenega mrtvaškega oblačila naroči drugi, sprenejši šivilji.

r. **Spomenik avijatiku Vedrinu.** V Parizu nabirajo darove za spomenik slavnemu francoskemu letalcu Vedrinu, ki se je lansko leto na nekem poletu ubil. Vedrin je bil namreč pravi apostol francoskega letalstva.

r. **Ali spimo predolgo?** V splošnem prevladuje naziranje, da mora človek spati 8 do 9 ur na dan. Nasprotnik tega nazora je slavni ameriški iznajditelj Edison. On pravi, da je nazor o tolikem spanju le odsev tistih časov, ko naši predniki niso poznali luči pa pri tem niso vedeli drugega delati kakor spati. Po njegovem mnenju sta dve ali tri ure spanja na vsakih štiriindvajset ur za odrastlega človeka zadosti. On sam se ravna tudi po tem načrtu. Menda ga bo redko kdo posnemal. Vendar pa vidimo, da razni ljudje mnogo manj spe kakor 8 ur na dan in ostanejo vendar popolnoma zdravi. Na primer mornarji. Na ladjah imajo vsi po 4 ure počitka in 8 ur dela. To je vsekakor na 24 ur osem ur spanja; a če pomislimo, da se ne da kar tako na povelje spati, odštejemo lahko najmanj dve do tri ure. Bolniške strežnice, ki imajo nočno službo, nadomeste s pelimi urami spanja cele noči. Morda je pri tem odločilna navada, kako si človek dan razporedi.

Zadnje vesti.

(Nadaljevanje 1. strani.)

RODZJANKO V BEOGRADU.

LDU. Beograd, 27. marca. Bivši predsednik ruske dume Rodzjanko je bil sprejet od prestolonaslednika v avdijenci.

WILSON PROTI PODPISU MIRU Z NEMCIJO.

LDU. Berlin, 27. marca. (CTU.) Iz Londona poročajo: „Times“ javljajo iz Washingtona, da je Wilson sklenil, izjaviti svoj veto proti morebitnemu senatnemu ukrepu, ki bi proglasil konec vojnega stanja med Zedinjenimi državami in Nemčijo.

PRED LJUDSKIM GLASOVANJEM V TEŠINSKEM OZEMLJU.

LDU. Praga, 27. marca. (CTU.) Kakor poroča „Tribuna“, je mednarodna komisija za ljudsko glasovanje določila pogoje za plebiscit na tešinskem ozemlju. Glasovale bodo vse osebe, ki so imele dne 1. avgusta 1914. na tem ozemlju domovinsko pravico in so dne 1. januarja 1919. izpolnile 20. leto. Nadalje osebe, ki dokažejo, da so v trajnih stikih z deželo, in končno oni možki, ki so sicer po 1. avgustu 1914. bivali v tujini, pa so bili v službi kake zavezniške armade.

Duhovščina hujska posle.

Ljubljana, 29. marca. Zadnji čas opazamo, da se je pri nas vrgla katoliška duhovščina na posle ter jih začela hujskati proti gospodarjem. Na deželi je duhovščina v tem oziru sicer še precej previdna in prikrita, v Ljubljani pa je že ustanovila takozvano organizacijo služkinj in kuharic, katere glavni namen je, pregovarjati ženske za boj proti gospodinjam in gospodarjem. Pod pretevo stanovske razredne organizacije zbirajo mladi kaplani — tudi kak župnik je vmes — posle, jim obetajo mehke postelje, za hrano pečenko in bel kruh, razun tega pa jim ubijajo v glavo, da so nespametne, če ne zahtevajo večjega plačila. Duhovščina terja od poslov, da naj gospodarju ne dela na dan več kot osem ur, kjer pa že to ni mogoče, pa naj zahteva najmanj devet ur počitka. Ljubljansko organizacijo poslov nameravajo raztegniti tudi po deželi. — Poslom ugaja družba mladih duhovnikov, ki so vsi „fejst“ fantje, zlasti ker jim obetajo nebesa že na tem svetu. Komaj pa je začela duhovščina zbirati posle, že je pokazala, da ji ni toliko za njih blagor, kot zato, da izrabi politično najmanj izšolane ljudi za klerikalizem in svojo stranko. Posli pripovedujejo, da so morale vse organizirane kuharice duhovščini priseči, da bodo zahtevale od svojih gospodarjev, naj pri bodočih volitvah volijo farovško stranko. Če jim gospodar tega ne obljubi, jim morajo odpovedati službo. Pri več ljubljanskih gospodinjah so posli že pričeli izvrševati svojo prisego. Zavedni gospodarji so seveda take posle kratkoma odslavili, ker se ne dajo politično komandirati od svojih kuharic. Značilno je, česa se katoliška duhovščina poslužuje za politično borbo. Vse jim je dobro. Vzbujajo sovraštvo in razdirajo družinsko slovo, menda vse za božjo čast in sveto vero. Možje, bodite oprezn! da vam ne bodo misijonarji kaplani in fajmoštri zmešali žensk in poslov sploh.

LJUBLJANSKA KREDITNA BANKA V LJUBLJANI

Stritarjeva ulica št. 2. Podružnice v Splitu, Trstu, Celovcu, Sarajevu, Gorici, Celju, Mariboru in Borovljah; bančna ekspozitura v Ptuj.

Delniška glavnica in rezerve okrog **K 50,000,000** —
T-telefon št. 261.

Sprejema vloge na knjižice in tekoči račun
proti ugodnemu obrestovanju.

Kupuj in prodaj vse vrste vrednostnih papirjev,
= valut in dovoljuje vsakovrstne kredite. =
Brzjavni naslov: „Banka“.

Delniška glavnica:
K 30,000,000

Jadranska banka :: Podružnica Ljubljana

Rezerve: okrog
K 10,000,000

Centrala: Trst. Podružnice: Beograd, Dubrovnik, Dunaj, Kotor, Maribor, Metković, Opatija, Split, Sarajevo, Šibenik, Zadar, Ekspozitura Kranj.

Sprejema: Vloge na knjižice. Vloge na tekoči račun in ziro-račun proti najugodnejšemu obrestovanju. Rentni davek plača banka iz svojega.

Eskontira: Menice, devizne, vrednostne papirje itd. Izdaja: Čeke, nakaznice in akreditive na vsa tuja in domača mesta.

Prevzema: Borzno naročila in jih izvršuje najkvalitetneje.

Brzjavni naslov: Jadranska.

Kupuje in prodaja: Devize, valute, vrednostne papirje itd.

Oaje predjume: na vrednostne papirje in ob blago težere v javnih skladiščih, baje trgovačke kredite proti najugodnejšemu obrestovanju.

Telefon št. 257.